

אי־דאות. מאות מיליונים של אזרחים סובייטים בהמתוה לבאות

72 שנה אחרי המהפכה, אפשר לאכול במוסקווה חומוס

ישראלי. לא חומוס מקורי, רק קופסה של "תלמה", אבל בכל זאת חומוס. איך חי פועל במולדת הסוציאליזם? ענת סרגוסטי לא פגשה פועלים מאושרים

שבוע בגן-עדן

אנשי משרדה־תרבות להתנער מהבטחה זו וניסו לשכנע אותנו להישאר בגרוזיה עד למועד טיסתנו בחזרה ארצה. הם סיפרו לנו שיש בעייה עם בתי־המלון במוסקווה. אלה שייכים כולם למישרדה־תיירות הסובייטי. תייר אינו יכול להזמין על דעת עצמו חדר במלון, אלא באמצעות מישרדה־תיירות, ואז הוא נאלץ לשלם סכום של 100-140 רובל ללילה לאדם בחדר במלון. סכום גבוה לכל הדיעות, בעיקר שאין אלה מלונות־פאר כמו־בניס המ־קובלים במערב. הם אמרו שממשלת גרוזיה תיאלץ לשלם סכומים אלה במטבע זר, שאינו מצוי בקופתה. וזוהי תופעה בולטת נוספת בכרייה־מועצות: הרעב למטבע זר. ואחת הדרכים להוציא מטבע זר מתיירים היא בתי־המלון. לא נכנענו לקשיים ולהפצרות והחלטנו לנסוע למוסקווה גם ללא סידורי־לינה. מנמלי־התעופה נסענו לבניין המישלחת הישראלית בעיר. ושם, בעזרת הטלפון, קצת קשרים וחברים, הצלחנו למצוא מקום־לינה לכל הקבוצה.

נמו בדרום תל־אביב

בחלקי נפלה מישפחה רוסית הגרה במרכז מוסקווה. בעיר שבה יש תישעה מיליון תושבים, ושהמרחק בה מקצה לקצה הוא 60 קילומטר, מרכז העיר הוא בהחלט דבר גדול. למישפחה, כך נאמר לי, יש חדר וחצי נוספים, ליד הדירה שבה הם מתגוררים. ביקור הטוף במכולת שמתחת לבניין היה מביך. לא היה שם דבר ראוי לקנייה, או מעורר תיאבון. חדרה־מדרגות מוזנח וחשוך, מזכיר חדרי־מדרגות אפלים בדרום

אין בדירה מיקלחת.

צריך לצאת למיסדרון

הארון ולהשתמש

במיקלחת המשותפת

דבר הראשון שעשיתי מייד אחרי שנחתתי בקופנהאגן ברכי חזרה לארץ מברית־המועצות, היה ללכת לאכול מקדונלד (המבורגר אמריקאי) עם צ'פצ'ס וקוקה־קולה. ולמחרת, בשעות שלפני ההמראה לא רץ, הלכתי לשבוע מחנויות ברחוב־ההליכה של קופנהאגן.

אני לא זוכרת נסיעה שבה הייתי כליכך רעבה לחנויות, כמו אחרי הטיול הזה בכרייה־מועצות. אני לא זוכרת נסיעה שבה אחד הדברים שהכי התגעגעתי אליהם היה ג'אנק־פוד. אני לא זוכרת נסיעה שבה כליכך התגעגעתי לאור־החשמל, כמו בנסיעה הזאת.

הגענו למוסקווה אחרי ביקור בן שבועיים ברפובליקה של גרוזיה. אין ספק שמוסקווה, לעין מערבית, היא בכחינת שוק. שוק תרבותי, שוק אופנתי, שוק מנטלי, שוק של הבנה וראייה — בגלל העובדה הפשוטה שהכל שם שונה ואחר ממה שאנחנו רגילים.

להגיע למוסקווה מטביליסי, בירת גרוזיה, הוא שוק מסוג אחר לגמרי, מורכב יותר. מהרבה בחינות הרגשתי שעברתי מארץ מיורחית לארץ אירופית. מוסקווה, מבחינות רבות, היא עיר אירופית גדולה.

נחתנו במנמלי־התעופה לטיסות פנימיות. מקום הומה אדם, מיוזרות וטיסות. אל המקום הזה מגיעים מכל רחבי ברית־המועצות הענקית. מיד וודותיהם של התיירים מגיעות למקום מיוחד, השיך למישרדה־תיירות הסובייטי. שם, בקצה הטרמינל, יש חנות־מזכרות, המוכרת את מרכולתה בדולארים (והמחירים יקרים), שם יש כורסות־ישיבה, שם יש טלפון ציבורי, שבו השיחות בתוך העיר הן בחינם, בחוץ עומדת שורת מוניות, שבהן אפשר להשתמש ללא עמידה ארוכה בתור, כל זה בניגוד לטרמינל הרגיל.

מישרדה־תרבות הגרוזי, שהזמין ומימן את שהייתנו בגרוזיה, היה אמור לממן ולארגן גם שהייה של ימים אחדים במוסקווה. ברגע האחרון ניסו